

Hoe houd ik ze in leven

Van 0 tot 14 dagen

Opbouw presentatie

- Drachtige vaars / koe
- 0 –14 dagen leeftijd
 - Kengetallen
 - Geboorte
 - Biestgift
 - Voeding
 - Huisvesting
 - Hygiëne
 - Wat als.....
- Vragen

Drachtige vaars / koe

- Voeding
 - Conditie bij afkalven
 - Voor het eerst naar buiten > 6 maand dracht
 - Mineralenvoorziening
 - Transitie
- BVD
 - Draggers
 - Zwakke kalveren
- Stierkeuze
- Vaccinaties

Van 0 – 14 dagen

Kengetallen

Wat?	Streefwaarde	Doel?
% sterfte 0 – 24 uur (incl. doodgeboorte)	< 6%	
% sterfte tot 30 dagen	< 2%	
% sterfte tot 1 jaar	< 10%	
% diarree	< 10%	

NB: Veel verschil tussen bedrijven. De kalversterfte ligt bij grotere bedrijven (> 150 koeien) vaak hoger.

Van 0 – 14 dagen

Aandachtspunten

- Geboorte
- Biestgift
- Voeding
- Huisvesting
- Hygiëne

Van 0 – 14 dagen

Geboorte

- Geboorteprocess
 - Grootte kalf
 - Ligging kalf
 - Duur
- Eerste opvang kalf
 - Ontsmetten en controle navel
 - Direct bij moeder weg?
 - Eerste biestgift

Van 0 – 14 dagen

Biestgift

- **Veel, vlug en vaak (en vers)**
 - binnen 1 uur 1,5 – 2 liter biest
 - binnen 12 uur in totaal 4 liter
 - binnen 24 uur in totaal 5,5 liter
- **Biestkwaliteit en temperatuur (40 °C)**
 - Biestmeter
- **Controle biestopname**
 - Bloed van kalveren tussen 2 en 5 dagen oud

Van 0 - 14 dagen

Biestmeter

- Meet soortelijk gewicht
- Soortelijk gewicht m.n. bepaald door eiwitfractie
- Wordt beïnvloed door:
 - Temperatuur (ongeveer 20°C)
 - Eiwit gehalte en vet gehalte
- Biest 1ste melking

Van 0 – 14 dagen

Voeding

- Kunstmelk of koemelk?
- Globaal schema melkgift

	Hoeveelheid	Aanvulling
1ste - 3de dag	Biest	
4de - 7de dag	Kunst: 2 x 2 L Koe: 2 x 1 ½ L	Vanaf dag 5: water + krachtvoer
2de week	Kunst: 2 x 2 L Koe: 2 x 1 ½ - 2 L	water + krachtvoer

Van 0 – 14 dagen

Huisvesting

- **Individueel tot 2 weken**
 - Vaarsjes en stiertjes gescheiden
 - Schoon
 - Onderling zicht moet mogelijk zijn
 - Comfortabele droge ligplaats
- **Groepshok op stro**
 - Drinkautomaat?

Ideale huisvesting?

Van 0 – 14 dagen

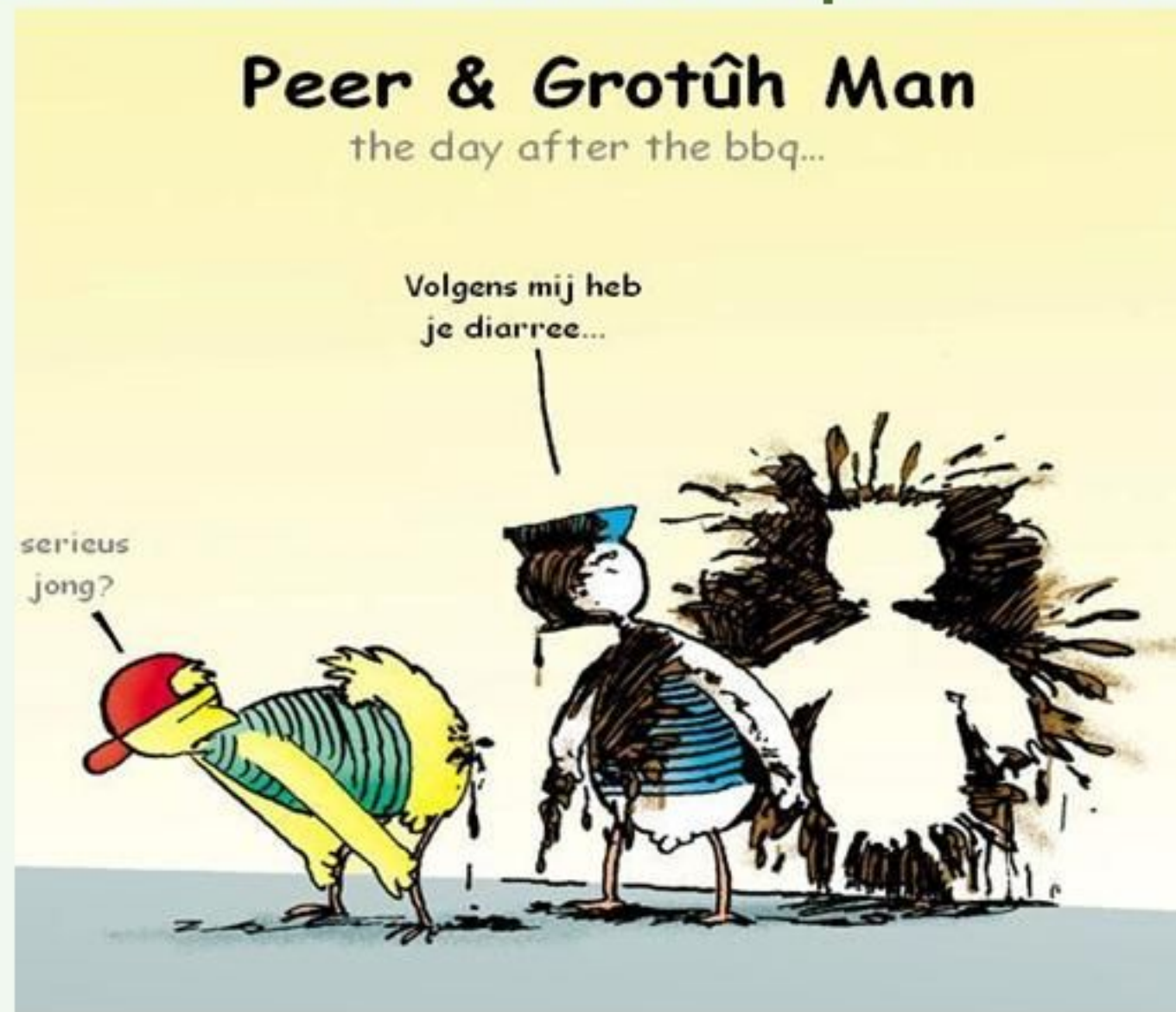
Hygiëne

- Schone afkalfstal
- Schoon werken bij verlossing
- Elk kalf een eigen schone emmer
- Huisvesting in een schone, gereinigde eenlingboxen
- Bedrijfskleding
- Looplijnen
- Ongedierte bestrijding
- Gesloten bedrijfsvoering

Van 0 – 14 dagen

Wat...,als....

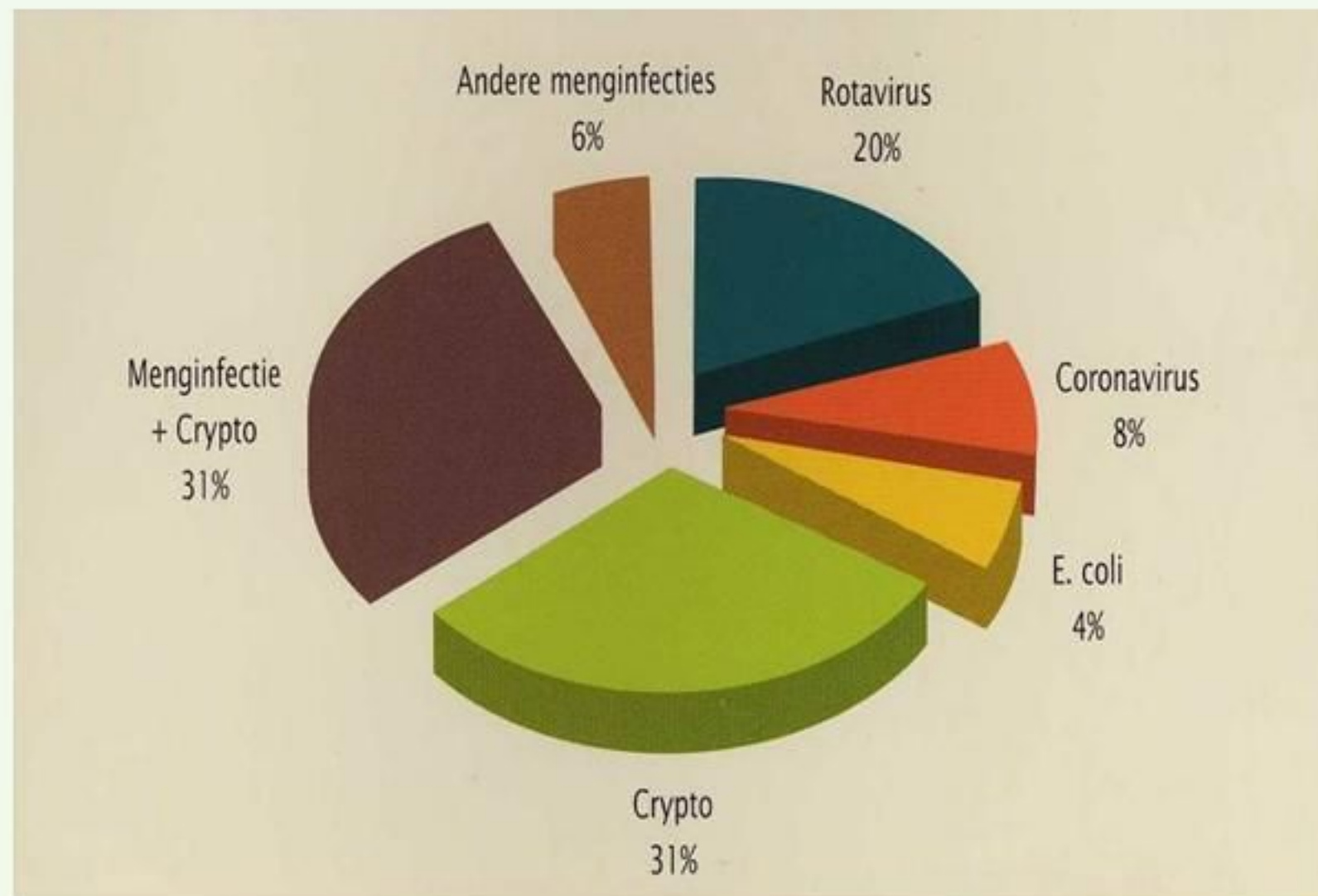
- ..er dan toch diarree optreedt?

Van 0 – 14 dagen

Oorzaken diarree

- Voedingsdiarree: belangrijkste oorzaak!

Van 0 – 14 dagen

Hoe te onderscheiden?

Oorzaak	Leeftijd	Aspect en kleur	Andere verschijnselen
Voedingsdiarree	1 ^e tot 3 ^e week	Geel, vla	Sloom, geen koorts
E.Coli (bacterie)	1 ^e week	Waterig, vlokken	Zeer ziek, koorts of ondertemperatuur, 24-36 uur na geboorte
Rota/Corona-Virus	1 ^e tot 3 ^e week	Geel, pasta-vloeibaar, mild-ernstig	Slap, temperatuur varieert 38-39,5C
Cryptosporidium (parasiet)	2 ^e en 3 ^e week	Wit-groen-geel, waterig, vaak bloed	Ziek, vaak geen koorts

E.Coli

- Is een bacterie
- Veroorzaker van diarree vnl. in de eerst 5 dagen na geboorte
- Twee schadelijke factoren
 - aanhechting darmwand
 - productie van toxinen
- Diarree door verhoogde uitscheiding van vocht, snelle uitdroging en sterfte; geen beschadiging van de darmwand

Rotavirus

- Komt voornamelijk in de tweede week na geboorte voor
- Veroorzaakt schade aan de darmcellen waardoor de opname verminderd
- Erg besmettelijk
- Bouwt zich vaak in de loop van het stalseizoen op: piek in februari
- In de dunne darmen
- Groeivertraging na de infectie omdat darmwand eerst moet herstellen

Coronavirus

- Veroorzaker van diarree tussen 5 dagen tot 30 dagen na geboorte
- Veroorzaakt ernstige schade aan de darmcellen
- Duurt langer dan rotavirus infectie
- In dunne en dikke darm
- Groeivertraging omdat de darmwand eerst moet herstellen

Cryptosporidium

- Is een parasiet
- Wordt door $\pm 20\%$ van de volwassen koeien uitgescheiden in geringe hoeveelheden.
- Diarree tussen 3 dagen tot 21 dagen na geboorte
- Vaak in combinatie met een virus; bijv. Rotavirus
- Laatste deel dunne darm
- Vaak uitgesproken groeivertraging

Van 0 – 14 dagen

Diagnose

- Op basis van ziektebeeld
- En onderzoek
 - Binnen 1 dag uitslag bekend

Van 0 – 14 dagen

Behandeling

- Afhankelijk van oorzaak
- Electrolyten! (tegen uitdroging)
 - 1^e dag: 4 x 2L lactolyte
 - 2^e / 3^e dag: 2x 2L lactolyte, 2x 1,5 – 2L melk
 - Geen zuigreflex = dierenarts bellen
- Maximaal 1 dag van melk ivm energietekort!
- Evt. toevoegen kopje biest.
- Medicatie: antibioticum of halocur

Van 0 – 14 dagen

Vaccinatie

- Als biestmanagement in orde is.
- Als biestkwaliteit onvoldoende is.
- Creëren van superbienst.
- Tussen 12 en 3 weken voor het kalven.

Hoe los ik het op?

Het 5 stappenplan

STAP 1 : Anamnese/risicomomenten in kaart

STAP 2 : Mestonderzoek

STAP 3 : Biestmanagement

3a Biestopname

3b Biestkwaliteit

STAP 4 : Plan van aanpak

STAP 5 : Evaluatie

Van 0 – 14 dagen

Overige aandoeningen

- Navelontsteking/gewrichtsontsteking
- Difterie
- Longontsteking
- Hersenvliesontsteking
- Magnesium tekort

Vragen?

